

Jerzy Parvi

Jean Fabre

Biuletyn Polonistyczny 21/1 (67), 87-88

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ZMARLI

JEAN FABRE

(13 XII 1904 - 21 VIII 1975)

Nagły zgon profesora Jeana Fabre pogrążył w smutku i żalu nie tylko wszystkich jego współpracowników i uczniów, lecz tych wszystkich, którzy choćby raz jeden zetknęli się osobiście z uczonym. Miał w sobie niewyczerpane pokłady żywiołowej życzliwości i entuzjazmu dla każdego sensownego pomysłu badawczego, dla każdej załączkowej myśli naukowej, a ten dar wspierał głęboką erudycją i umiłowaniem literatury. Krąg jego zainteresowań i badań był bardzo szeroki i obejmował piśmiennictwo francuskie, polskie oraz literaturę porównawczą. W każdej z tych dziedzin stworzył rzeczy wybitne, które na długo pozostaną żywe w skarbnicy nauki.

Jean Fabre urodził się 13 grudnia 1904 r. w Murat-sur-Vèbre (departament Tarn). Dyplom *École Normale Supérieure* uzyskał w r. 1925, a agregację - w r. 1927. W latach 1928-1939 pełnił funkcję profesora i zastępcy dyrektora Instytutu Francuskiego w Warszawie, a od roku 1936 był także profesorem tytularnym Uniwersytetu Warszawskiego. Doktorat państwowy (*thèse d'Etat*) uzyskał w r. 1950 za pracę "*Stanislas-Auguste Poniatowski et l'Europe des Lumières*". W latach 1952-1969 był profesorem Sorbony, z którego to stanowiska od 1 X 1969 r. na własną prośbę przeszedł na emeryturę.

Spośród wielu godności i stanowisk Fabre'a pełnionych w uczelniach, akademiach i towarzystwach naukowych wymienimy przynajmniej następujące: był członkiem zagranicznym Polskiej Akademii Nauk (1959), członkiem korespondentem *British Academy* (1970), doktorem honoris causa Uniwersytetu Poznańskiego (1966) i Uniwersytetu Brukselskiego (1969).

Zmarł tragicznie 21 sierpnia 1975 r. w swoich stronach rodzinnych.

Wielkie zasługi położył Jean Fabre w dziedzinie badań nad oświece-

niem francuskim: zrewidował metodologicznie i interpretacyjnie stan badań nad XVIII wiekiem i dał początek odnowie owych studiów, które w ostatnim ćwierćwieczu przyniosły świetne rezultaty. Nie ma wybitniejszego pisarza XVIII wieku, któremu by nie poświęcił odkrywczej uwagi, lecz największy i najtrwalszy wysiłek badawczy skupił na dziełach dwóch autorów: Diderota i Rousseau. "Ten wielbiciel Rousseau i Diderota - pisał René Pomeau - miał w najwyższym stopniu poczucie dramatycznej wartości idei, dynamicznej potęgi zawartej w myśli". Szczególną wrażliwość na uroki poezji obok głębokiej znajomości przedmiotu wykazał w syntetycznej pracy "André Chénier, l'homme et l'oeuvre" (1955).

Osiągnięcia naukowe prof. Fabre'a w zakresie komparatystyki najlepiej reprezentują dwie jego fundamentalne prace: "Stanislas-Auguste Poniatowski et l'Europe des Lumières" (1952) i "Lumières et Romantisme: Energie et Nostalgie. De Rousseau à Mickiewicz" (1963). W monografii o Stanisławie Auguście po raz pierwszy tak wszechstronnie zobrazowane zostały oświeceniowe powiązania francusko-polskie oraz zasługi na tym polu ostatniego monarchy Rzeczypospolitej. W drugiej pracy dał uczony własne widzenie polskiej poezji romantycznej, powiązanej ideowo z najwartościowszą myślą oświecenia europejskiego.

Był także Jean Fabre znawcą literatury polskiej epok późniejszych: w studium o "Lalce" (1962) zaprezentował czytelnikowi zachodniemu Bolesława Prusa jako wybitnego epika, równego Gogolowi i Dickensowi; w pracy o teatrze Wyspiańskiego (1968) wykazał nowatorstwo dramaturgiczne autora "Wesela", widząc w nim na wskroś współczesnego wizjonera sceny.

Uczony, erudyta, profesor, przyjaciel i krzewiciel kultury polskiej, był Jean Fabre postacią niezwykle szlachetności, prostoty, dobrej woli. Ci, którzy go znali osobiście, zachowają w żywej pamięci wizerunek pełnego Człowieka. Wielu pochylać się będzie nad mądrymi kartami jego książek, czerpiąc z nich wiedzę, inspirację i otuchę. Krąg ten powiększy się znacznie, gdy nasz czytelnik otrzyma niedługo obszerny wybór pism Fabre'a w przekładzie na język polski.

Doc. dr hab. Jerzy Parvi